

Om frihedsstraffenes fuldbyrdelse i Sverige.

Fængselsreformen i Sverige daterer sig fra året 1840*).

I dette år udgav kong OSCAR DEN FØRSTE, der den gang var kronprins, sit berømte skrift: „Om straf og straffanstalter“, et veltalende opråb til det svenske folk om nødvendigheden af at foretage gennemgribende foranstaltninger med hensyn til omsorgen og behandlingen af faldne medmennesker samt til forebyggelse af forbrydelser.

Kriminaliteten i Sverige på denne tid var også skikket til at indgyde de alvorligste bekymringer. I femårsperioden fra 1835 til 1839 steg antallet af fængslede individer (indbefattet varetægtsfanger) i en konstant progression fra 12 799 på en befolkning af 3,025 000 indbyggere i 1835 til 18 357 på en befolkning af 3,138 000 indbyggere i 1839; det vil sige, i 1835 var der 1 individ fængslet på 236 indbyggere, i 1839 1 på 172. Medens befolkningen årlig steg 0,83 pct., steg fangernes antal 7,58 pct.; fangetallet øgedes altså 9 gange stærkere forholdsvist end befolkningen.

*) Literatur: G. F. ALMQVIST: La Suède, ses progrès sociaux et ses institutions pénitentiaires, Stockholm 1879; og Résumé historique de la réforme pénitentiaire en Suède, Stockholm 1885. F. DESPORTES: La réforme pénitentiaire en Suède, Paris 1882. OSCAR DEN FØRSTE: Om straf og straffanstalter 1840. HAGSTRÖMER: Om frihedsstraffen, Upsala 1875. Endelig Fångvårdsstyrelsens berättelser.

Reform var altså påtrængende nødvendig, og prins OSCAR betoner, at reformen må udgøre et helt system, kraftig og planmæssigt udført og optagende alle de emner, som dermed står i forbindelse, nemlig dels de, hvis formål egentlig er at forebygge forbrydelser ved bortryddelse af deres almindelige årsager, hvortil hører alt, som kan befordre sand religiøsitet, almindelig dannelse, økonomisk virksomhed og større velstand, dels også de, som tilsigter den allerede begåede forbrydelses afstraffelse og forbrydernes mulige forbedring.

I sidstnævnte henseende peger han hen på manglerne ved den bestående straffelovgivning og viser, at midlerne mod den stigende kriminalitet ikke måtte søges i strenge straffe. I årene 1838 og 1839 blev gennemsnitlig 60 individer dømt til døden, hvoraf 17 henrettedes; i Sverige fandt altså 1 henrettelse sted på 172 000 indbyggere, medens på samme tid i Norge kun 1 på 720 000 indbyggere, i Frankrig 1 på 447 000, i Preussen 1 på 1,700 000, i Bayern 1 på 2,000 000; blot i Spanien henrettes 1 på 122 000, og i Irland 1 på 200 000 samt i England 1 på 250 000. Af de ved udgangen af 1839 på strafarbejde ifølge dom hendsiddende 1795 var 693 dømt på livstid. Desuden bestod en række barbariske legemsstraffe: kagstrygning, (spøslitning) indtil „40 par“, hvert par udgørende 3 slag med 2 ris; fængsel på vand og brød indtil 28 dage i rad uden mellemfrist, foruden at de til strafarbejde dømt stadig var belagte med jern.

Når trods disse og andre strenge straffe forbrydernes antal stadig tiltog, så var dermed deres uhensigtsmæssighed indlysende, og man måtte se sig om efter andre straffemidler. Det kunde da ikke blive andre end frihedsstraffen, fuldbyrdet efter humane og rationelle principer.

De daværende fængsler i Sverige befandt sig i en ynkelig forfatning. Der var *arresthuse*, almindeligvis beliggende i kælderne under rådhuset, landshövdingens palads eller rundt om i distrikterne, og hvori hulter til bulter op-

bevarede varetægtsfanger, vand og brødfanger og almindelige fængselsfanger samt sådanne, der ventede på eksekutionen af idømt straf. Videre *strafarbejdsanstalter*, i regelen indrettede i hvælvinger i fæstninger eller gamle kongelige slotte, hvor fangerne stadig var belagte med jern, og hvor de i almindelighed ikke blev tvungne til at arbejde, hvad der forøvrigt ikke vilde være let på grund af mørket. Endvidere *tugthuse* for kvinder og endelig en del *tvangsarbejdsanstalter*, hvori hensattes vagabonder og folk („försvarslösa“), som ikke kunde ernære sig på lovlig måde, men hvori også ofte egentlig strafarbejdsfanger blev anbragte. „Fængslernes hovedformål“, siger ALMQVIST, „synes i denne periode at have været med mindst mulig bekostning at forhindre fangerne fra at rømme. Nogen foranstaltning til denne forbedring eksisterede ikke“.

Prins OSCAR giver i sit skrift en sammenligning mellem de to dengang bekendte og omdiskuterede fængselsystemer: taushedssystemet (det auburnske) og cellesystemet (det filadelfiske). Han vejer begges fortrin og mangler. Det auburnske system, siger han, hvor fangerne om natten er afsondrede og om dagen arbejder i fællesskab under streng taushedspligt, er vistnok et stort fremskridt, men gør det dog vanskeligt at håndhæve disciplinen og udfordrer en stadig anvendelse af straffe, der opirrer og fornedrer fangen, ligesom det nødvendiggør et uforholdsmæssigt stort opsynspersonale. Det er billigere med hensyn til fængselsbygninger, hvis man da ikke antager, at straffetiden ved det filadelfiske system på grund af straffens større intensitet kan betydelig nedsættes; thi isåfald er fordelene på sidstnævnte systems side. Af fordelene ved cellesystemet fremhæves, at det virker dybere og mere umiddelbart til fangens moralske forbedring, at det ved selvbetragtning og en pinlig, men velgørende ensomhed tæmmer hans sind og kvæler hans onde tilbøjeligheder; at det fremstiller arbejdet som en med længsel ønsket og trøstende sysselsættelse samt udvikler fangens arbejdsdygtighed. Og endelig, det ikke

mindst vigtige, at det fuldkommen forebygger skadelige bekendtskaber og farlige meddelelser mellem fangerne.

Af denne sammenstilling drager forfatteren følgende slutninger:

At cellesystemet fortrinsvis bør anvendes for at afsondre de på forbrydelsens bane indtrædende ulykkelige væsner fra gamle, gråhædede misdædere, da den smittende vevsvirkning, som i vore fængsler frembringer en vedvarende og stigende sædernes fordærvelse, kun på denne måde ganske kan forekomme.

At dette system tillige med de bedste følger lader sig anvende på individer, hvis forbedring anses mulig, og som efter udstået fængselsstraf skal vende tilbage til samfundet.

At alle herreds-, lens- og øvrige varetægtsfængsler, korrektionsanstalter samt fængsler, i hvilke fanger, der er dømt på bestemt tid, indespærres, bør være forsynede med celler og indrettede overensstemmende med pennsylvanske ensomhedsprincip.

At det auburnske system dernæst blot synes anvendeligt, forsåvidt man mistvivler om muligheden af fangernes forbedring (f. ex. sådanne, som flere gange ere faldne tilbage, eller allerede i længere tid har været udsatte for vore nuværende fængsleres dybe demoralisation) samt for dem, der er dømte på længere tid end den, hvori man hidtil har antaget, at ensomhedsprincippet kan anvendes uden fare for fangens helbred.

Vi har så udførlig gennemgået prins Oscars skritt, både fordi det på grund af sit indhold er mærkeligt, og fordi det danner udgangspunktet og i væsentlige dele programet for fængselsreformen i Sverige ligesom hos os. Vistnok har forholdenes krav og den ved erfaringen vundne større indsigt i mangt og meget foranlediget modifikationer i de af ham opstillede ledende grundtanker, men, som den efterfølgende fremstilling vil vise, har man i Sverige dog søgt at holde sig så nær ind til disse som muligt, og den

kongelige forfatters ånd har hvilet over det storslagne reformarbejde, som under energisk og utrættelig samvirken af de bevilgende, administrative og lovgivende myndigheder har hævet Sveriges fængselsvæsen op til et mønster for hele den øvrige verden. Som et bevis på, hvilken virkning prins Oscars skrift allerede strax havde, må nævnes, at rigsdagen, som, da bogen udkom, var samlet, ikke gik fra hinanden, førend den havde besluttet opførelsen af *cellefængsler* for alle varetægtsfængsler og til disse øjemed bevilget næsten 2 millioner kr. Senere har rigsdagen beredvilligen ydet, hvad der af fængselsstyrelsen er forlangt dels til nye fængsler, dels til ombygning af de gamle, og i alt har den til *fængselsbygninger* siden 1840 bevilget over 6 millioner kr.

Fængselsvæsenets *overordnede ledelse*, der tidligere var delt mellem en hel del civile og militære myndigheder, blev i 1825 overdraget en civil kommission på 3 medlemmer der havde under sig et kontor på 17 mand. Men denne kostbare ordning viste sig besværlig og lidet hensigtsmæssig, hvorfor den ved en forordning af 22de november 1877 blev afløst af en ny.

Ifølge samme består fængselsstyrelsen nu af en generaldirektør og to bureauchefer, hvoraf den ene bestyrer sekretariatet, den anden kontoret for økonomien og regnskabsvæsenet. Ved kontorerne er desuden ansat 9 mand.

Fængselsstyrelsen er en uafhængig myndighed, der ikke står under regeringen, og hvis forretningsområde er bestemt ved lov. Den modtager kun de ordre, som gives af kongen i statsråd efter foredrag af justitsministeren. Generaldirektøren er udnævnt af kongen og afsættelig uden dom.

De to bureauchefer, der også er udnævnte af kongen og afsættelige, foredrager for generaldirektøren de sager, som ligger under deres kontor; de har blot rådgivende stemme, men kan forlange sin afvigende mening protokollet. I vigtige sager tilkaldes de begge til rådslagning.

Under generaldirektøren ligger den almindelige ledelse

ikke blot af fængslerne, men også af rigets øvrige penitentiere anstalter. Han inspicerer eller lader dem inspicere hvert år; ligeså giver han hvert år en indberetning om deres tilstand til kongen. Han udfærdiger alle regler og udøver den disciplinære myndighed indenfor de af loven afstukne grænser. Han forbereder fængselsbudgettet og våger over regnskabsvæsenet. Han udnævner og afsætter alle fængselsfunktionærer, der af ham er ansatte. Særlig at mærke er, at han forbereder alle ansøgninger om benådning og forandring i idømt straf, ligesom han har at afgive indstilling om reformer i straffe- og fængselslovgivningen. Generaldirektørens indstillinger foredrages for kongen af justitsministeren.

Ved denne ordning har man opnået enhed og kraft i administrationen, skønt det ikke kan negtes, at det er et stort og kostbart maskineri. Det er imidlertid, som vi skal se, et ikke ringe antal penitentiere anstalter, som denne administration har et våge over.

Når vi derpå går over til at omtale de svenske fængsler, forbigår vi de små hjælpefængsler og politiarrester, som findes rundt om i småbyerne og distrikterne, og som holdes af kommunerne. Ligeså de såkaldte arbejdsanstalter, hvori indsættes vagabonder og folk, som ikke kan ernære sig på lovlig måde (försvarslöse), hvoraf der findes 4 for mænd og 1 for kvinder, og som på en enkelt undtagelse nær er gamle fællesanstalter.

De egentlige fængsler inddeles i to slags: lensfængsler og centralanstalter.

Lensfængslerne. Som allerede bemærket besluttede rigsdagen i 1840 oprettelse af cellefængsler for varetægtsfanger, hvis bygning strax skulde påbegyndes. Dette er de såkaldte lensfængsler, der nu også er bestemte til at optage alle fanger, som er dømte til fængselsstraf samt til strafarbejde under 2 år.

Efter 1840 har der nu rejst sig i alt 44 sådanne fængsler i landets forskellige egne fra Malmø til Haparanda.

De er for det meste beliggende isoleret i udkanten af en by, og alle er byggede efter én plan, i form af en romersk T. Den vertikale del af denne T indeholder direktørens bolig og kontor, retslokale samt de fornødne rum til køkken, varmeapparater, sygehus, magasiner osv.

Den horisontale del udgør det egentlige fængsel. Cellernes antal er forskelligt. Det største fængsel, Stockholms, har 167 celler, Malmø og Kalmar har 107; de mindste har fra 4 til 16. Gennemsnitlig falder på hvert af de 44 fængsler 56 celler. Af disse er en del mørke og bestemte til straf for disciplinære forseelser; de øvrige får lys gennem et vindu, hvis flade udgør 0.45 til 0.75 m². Cellernes størrelse er mellem 19 og 22 m³ (altså mindre end cellerne i de norske distriktsfængsler, der efter lov af 13de oktober 1857 § 15 må være mindst 24 m³ og i regelen er større). Fængslernes udstyr er så nøgternt som muligt. Opvarmningen foregår i de mindre fængsler ved bilæggerovne, en for to celler, hvori der lægges i fra korridoren; i de fængsler, hvis celleantal overstiger 50—60, sker opvarmningen ved centralapparater med varmvands-cirkulation.

Bygningen af disse 44 fængsler har ialt kostet en sum af henimod 5 millioner kr. Da cellernes samlede antal udgør 2514, koster hver celle ca. kr. 2000 (heri iberegnet de nødvendige bygninger til direktørbolig, udvendige rum osv.).

Ved denne omkostnings beregning er dog at bemærke, at deri ikke indgår grunden, hvorpå fængslerne står, idet denne dels forhen tilhørte staten, dels blev overladt gratis af kommunerne i de nærliggende byer, som derved fik ret til uden betaling at bruge statens fængsler til sine fanger istedenfor de gamle politiarrester.

Fremdeles bemærkes, at omkostningerne ikke er blevne ubetydelig formindskede derved, at man overalt, hvor det har været muligt, har benyttet fangerne selv til byggearbejdet, og betalingen for deres arbejde, beregnet efter den ind-

tægt, de på anden måde vilde have skaffet staten, udgør ikke mere end 6 à 7 pct. af bygningsomkostningerne.

Endelig er i det nævnte beløb ikke medregnet planer og tegninger samt overopsyn med byggearbejderne, der er ydet af administrationens fast ansatte arkitekt, som har en årlig løn af kr. 4200.

Medens der således helt fra 1840 arbejdedes kraftigt på grundlæggelse af nye og rationelt indrettede fængsler for varetægtsfanger og mindre forbrydere, vedblev de større strafanstalter for ældre forbrydere endnu en lang tid at befinde sig i en ynkelig forfatning. Gehejmeråd ZAHN, der i 1857 efter opdrag af den sachsiske regering besøgte forskellige fremmede strafanstalter, skriver således om Malmø strafanstalt, at den gav „nach allen richtungen hin ein interessantes bild vergangener zeiten“. Det var gamle fællesanstalter med alle de mangler, der i regelen fulgte disse dårlige rum, fælles sovesale osv. Endnu så sent som i 1867 blev der i Karlskrona endog åbnet en ny anstalt efter det gamle fællessystem.

Følgerne af denne tilstand var sørgelige. Tiltrods for de store opofrelser, som var gjort til fængselsvæsenet — indtil 1872 ca 5 millioner kr. — vedblev forbrydelsens antal at være forholdsvis stort, og især var tilbagefalden foruroligende. I nævnte år udgav justitieråd K. OLIVERCRONA sit bekendte værk „Om orsakerna till återfall till brott och om medlen at minska dessa orsakers skadliga verkningar“. Han påviste klart og indtrængende centralfængslernes slette tilstand og i det hele den daværende straffefuldbyrdsels mangel på evne til at realisere straffens formål og navnlig til at skærme mod recidivisternes voxende skare. Den samme år i London afholdte internationale fængselskongres og den derunder stedfundne frugtbare diskussion af penitentiære spørgsmål mellem fagmænd fra den hele verden bidrog også sit til at sætte centralfængslernes reform på dagsordenen i Sverige. Og atter åbnede

rigsdagen villigen statskassen for de betydelige beløb, som i den anledning var nødvendige.

Reformen er vistnok endnu ikke tilendebragt, men den er langt fremskreden, og den offervillighed, energi og dygtighed, hvormed der hidtil er arbejdet, giver et godt håb om en lykkelig afslutning på det store værk.

Centralfængslerne falder da i to store klasser: de nye eller reformerede og de gamle.

De *nye* centralfængsler er alle indrettede med det på londonerkongressen vedtagne princip for øje, ikke at optage mere end 500 fanger. De er fire i tallet, alle kun bestemte for mandsfanger:

1. *Nya varsvet* i nærheden af Göteborg, hvis anlæg forøvrigt allerede blev besluttet i 1870. Det er anlagt på et gammelt marinen tilhørende skibsværft, hvis bygninger, såvidt muligt, er benyttede og forandrede. ALMQVIST kalder det Sveriges bedste strafansfalt. Den indeholder 58 dag- og natceller samt 236 natceller. Omkostningerne ved bygningen udgjorde ca. kr. 108000. Åbnet 1875.
2. *Malmö*, en fuldstændig ombygning af en gammel fæstning, der i lange tider havde tjent som strafanstalt. Her er indrettet 137 dag- og natceller og 304 natceller. Ombygningen har kostet ca. kr. 305000. Åbnet 1876.
3. *Långholmen*, i nærheden af Stockholm, med 208 dag- og natceller og 300 natceller. Omkostningerne udgør ca. kr. 606000. Åbnet 1878.
4. *Karlskrona*, oprindelig bygget efter det gamle fælles-system med fællesrum for 300 og dag- og natceller for 26, åbnet 1867; senere ombygget med 300 natceller, der toges i brug i 1881. Den oprindelige bygning kostede ca. kr. 296000; ombygningen kostede??

Samtlige fængsler er desuden forsynede med fællessale til arbejde og ophold om dagen samt boliger for direktøren og en del af personalet og alle nødvendige rum til

kontorer, køkken, bad, sygehus, skole og kirke, magasiner osv. Paa Långholmen er dog køkken og alle økonomi-rum placerede i en gammel bygning indenfor fængslets område.

Dag- og natcellerne er gennemgående noget større end i lensfængslerne. Natcellerne er derimod temmelig små, men den halve del af dørene består af sprinkelværk, og da de vender ud mod korridoren, får cellerne lys og luft herfra. Arbejdssalene er luftige og lyse. Opvarmningen sker i regelen ved centralapparater med damp, dog bruges tildels bilæggerovne. Til belysning bruges i regelen gas; på Långholmen anvendes dog kun olielamper, da man ikke har villet indlægge gasledninger i påvente af snarlig indførelse af elektrisk lys.

Angående omkostningsberegningerne henvises til de ved lensfængslerne gjorte bemærkninger; ved centralfængslerne har man dog i endnu højere grad benyttet fangehjælp til byggearbejderne.

Af *ældre* centralfængsler har man et for mænd og tre for kvinder.

Det for *mænd* i Landskrona har fællesrum for 300 fanger. Dog findes 32 dag- og natceller.

De tre for *kvinder* i Stockholm (Norrholm), Norrkøping og Gøteborg har fællesrum for resp. 250, 200 og 100 fanger samt resp. 24, 16 og 6 dag- og natceller. Det er gamle, dårlige anstalter, og deres afløsning af nye og tidsmæssige står øverst på dagsordenen.

Efter således at have givet en oversigt over fængslernes bygning og indretning, går vi over til i korte drag at skildre den måde, hvorpå straffen i samme fuldbyrdes.

Den gældende svenske straffelov af *16de februar 1864* kender to arter af frihedsstraffe:

Straffarbejde, der idømmes enten på livstid, eller på bestemt tid ikke under 2 måneder og i regelen ikke over 10 år. Kap. 2 § 5.

Fængelse idømmes enten direkte for forbrydelser og må da ikke sættes under 1 måned og ikke over 2 år eller

substitueres for uerholdelige bøder for en tid af 3 dage indtil 60 dage efter en i loven fastsat skala. Kap. 2 § 6 samt §§ 10 og 11 jfr. lov af 16de Maj 1884.

Bestemmelserne om *fuldbyrdelsesmåden* af disse straffe findes i de kongelige forordninger af 21de december 1857, 30te maj 1873 og 16de maj 1884 samt i forskellige resolutioner og reglementer.

Fængselsstraffen fuldbyrdes, som før nævnt, i lens-fængslerne og altså i celle. Isolationen er absolut og overholdes også i skole, kirke og under gårdturen. I kirken og skolen er indrettet cellestole, og fangerne føres derind en for en, så at de ej ved, hvem der er deres sidemand; de føres med nogle skridts mellemrum til gårdturen, der foregår i strålegårde. Fængselsfangeren erholder ingen reduktion i straffetiden, fordi han udholder den i celle. Kan fangeren skaffe sig bedre underhold og større bekvemmelighed, end fængslet yder, er det ham tilladt, forsåvidt det er foreneligt med fængslets orden og sikkerhed¹⁾. Dette gælder efter forordningen af 1884 dog ikke fanger, der afsoner uerholdelige bøder med fængsel, idet disse maa tage, hvad fængslet byder; denne bestemmelse fandt man nødvendig, da loven af 16de maj 1884 afskaffede fængsel på vand og brød, der tidligere var den regulære konversionsstraf for bøder²⁾. Samme forordning pålægger også sådanne fanger *arbejdspligt*. Disse særskilte regler kommer dog ikke til anvendelse, når det konverterede fængsel sammenlægges med almindeligt fængsel. Almindelige fængselsfanger har nemlig ikke arbejdspligt, men *ret* til at sysselsætte sig med passende arbejde, forsåvidt de kan skaffe sig sådant selv, naturligvis under fornøden kontrol. Skaffer fangeren selv arbejde selv, får den selv den hele fortjeneste. Skaffer direktøren dem arbejde, går en trediedel af fortjenesten til ham.

¹⁾ Fangeren kan her bruge sine egne klæder og møbler, hente mad fra hyn osv.; brændevin og tobak tillades ikke.

²⁾ Dette var den eneste form, hvorunder straffeloven af 1864 kendte vand- og brødstraffen. Kap. 2 § 10.

Hvad angår fangens samkvem med udenverdenen, har han ret til at modtage besøg af sin hustru, forældre, børn og søskende, dog at anmeldelse herom forud sker til direktøren, der, om han finder det fornødent, kan bestemme, at en funktionær skal være tilstede under samtalen. Af andre personer kan fangen ikke modtage besøg uden speciel tilladelse. Han har ret til at korrespondere, men både ind- og udgående breve gennemlæses og kontrolleres af direktøren.

Strafarbejdsfangerne falder i to klasser: de, som ere dømte til strafarbejde på en tid af *under* 2 år, og de på længere tid dømte.

De *førstnævnte* udholder, som før bemærket, sin straf i lensfængslerne, altså i celler, og om deres isolation gælder, hvad ovenfor er forklaret om fængselsfanger. Dog får strafarbejdsfangerne for den tid, som de tilbringer i celle over 3 måneder, en fjerdedels afslag. Bliver den, der til udståelse af strafarbejde er indsat i celle, inden straffen er udstået, dømt for en forbrydelse, begået før eller efter, til yderligere strafarbejde på en tid, som forud sammenlagt med det forud idømte ikke overstiger to år, så skal også det sidst idømte strafarbejde udholdes i enrum, og fangen får samme afslag i straffetiden, som om begge straffe samtidig var idømte. Overstiger den samlede straffetid 2 år, da skal fangen, inden han overflyttes til det andet fængsel, i enrum udsidde den tid, som modsvarer den først idømte straf. Der gøres her, ligesålidt som ved fængselsstraf, nogen forskel på mænd og kvinder.

Den *anden* kategori af strafarbejdsfanger, som er dømte på en tid af over 2 år, hensættes i centralfængslerne.

Foruden at man i Sverige forlængst har indset nødvendigheden af særskilte anstalter for mænd og kvinder, har det forholdsvis store antal centralfængsler, hvorover man der råder, muliggjort en fordeling og sigtning af fangerne, således at man til hver anstalt kun sender visse klasser af forbrydere, modsat den tidligere og hos os gæl-

dende ordning, at forbryderens bosted eller misgerningsstedet er afgørende for, hvor straffen skal afsones.

Denne *klassifikation*¹⁾, der i høj grad letter fangernes behandling og fængslernes bestyrelse, er for *mandlige* fangers vedkommende følgende:

1. Unge forbrydere, som ej har fyldt sit 22de år, samt ældre, der ere dømte for forbrydelser, som ikke medfører „förlust af medborgerligt förtroende“ (straflovens kap. 2 § 19) optages i „Nya Varfvet“.
2. Forbrydere under 40 år, som er dømte for vanærende forbrydelser (o: de, som medfører tab af medborgerlig agtelse), sendes fra de midtre og nordlige dele af riget til Långholmen, fra de sydlige len til Malmø.
3. Arbejdsføre forbrydere over 40, dømte til strafarbejde på bestemt tid for vanærende forbrydelser eller til strafarbejde på livstid, indsættes i Karlskrona.
4. Ikke arbejdsføre forbrydere, dømte til tidsbestemt strafarbejde for vanærende forbrydelser eller til strafarbejde på livstid, henses endelig til Landskrona.

De *kvindelige* fanger fordeles således:

1. De for barnemord dømte fanger sendes til Gøteborg, dog kun fra de søndre len.
2. De, som ere dømte til strafarbejde på livstid samt til tidsbestemt strafarbejde for falsk, mened, tyveri, røveri og mordbrand, indsættes i Norrkøping.
3. Til Norrmalm kommer alle andre kvindelige fanger, der er dømte til tidsbestemt strafarbejde (over 2 år).

De i centralanstalterne hensiddende fanger behandles efter auburnske principer o: om dagen arbejder de på fælles arbejdssale i mindre afdelinger og har ikke ret til at samtale med medfanger, uden forsåvidt arbejdet gør det fornødent; om natten indelukkes hver i sin celle, hvor han også indtager sine måltider.

Til en vis grad er man i Sverige gået ind på et *pro-*

¹⁾ Et led i strafarbejdsfangernes klassifikation kan det jo også siges at være, at strafarbejde under 2 år udholdes i lensfængslerne.

gressivt system. Forordningen af 30te maj 1873 foreskriver nemlig, at fanger, som er dømte til tidsbestemt strafarbejde på en tid af over 2 år, skal holdes i enrum en sjettedel af den idømte straffetid, dog ikke under 6 og ikke over 12 måneder. For den tid, straffen således udholdes i enrum, skal fangen i den hele straffetid få afdrag af en trediedel af den tid, hvormed cellestraffen overstiger 3 måneder. Livstidsfanger skal ved straffetidens begyndelse holdes i enrum i 12 måneder. Om sådant strafarbejde i enrum gælder forøvrigt samme bestemmelser som om det, der udholdes i lensfængslerne.

Forordningen 1873 står dog kun fordetmeste på papiret for kvindefangers vedkommende, idet det blot er i Norrkøping, man har kunnet efterleve den, medens man på Norrmalm og Gøteborg ikke på langt nær har tilstrækkeligt antal celler. Enkelte landshövdingar har da anvendt loven således, at de lod kvindefangerne sidde i lensfængslerne (hvor de også sad i varetægssarrest), indtil den lovbestemte cellestraf var fuldbyrdet, og først derefter overførte dem til centralfængslerne; men denne praxis blev misbilliget af fængvårdsstyrelsen og er forladt. Forordningen 1873 knytter også til sine bestemmelser betingelser „der så ske kan“.

Når undtages disse bestemmelser om, at den første tid af strafarbejde skal udholdes i celle, har man i Sverige ingen *legal progression* indført i fængslerne. Den svenske generaldirektør ALMQVIST, der er faderen til centralfængslernes reorganisation, og med ham de fleste svenske fængselsdirektører, er ikke gunstig stemt for en sådan i detail gående gradation af straffetiden, som her det irske system forlanger. Dels finder de, at en sådan gradation kan gøre straffen for let for fangen, der ligesom stadig holdes under armene, dels at den vil medføre et så kompliceret maskineri med karaktergivning, bogholderi o. s. v., at arbejdet hermed vilde være for stort og besværligt i forhold til det udbytte, som antages at kunne vindes derved. Navnlig

gælder disse indvendinger de kortere straffetider. Der henvises også til Irland, hvor det egentlige irske system blot anvendes på *penal servitude*, hvis minimum er 5 år. Skulde den samme grænse opstilles i Sverige, vilde kun en liden brøkdelen af fangerne få nyde godt af den progressive behandling¹⁾

Det er imidlertid blot en *legalt bestemt* opstigning i klassen, som de svenske fængselsmænd har imod. I teorien ialfald erkender de den opdragende magt, som ligger i en fremadskriden fra mindre til større frihed. Men de mener, at det bør være lagt i enhver fængselsdirektørs hånd at lømpe denne fremadskriden for den enkelte fange uden at være bunden af visse tids- og andre bestemmelser, som kan være gode nok i sin almindelighed, men ikke passer for hver enkelt.

Det være her tilladt at indskyde den bemærkning, at det, når man først anerkender fordelene ved en progressiv fangebehandling, dog ikke turde være hensigtsmæssigt ganske at savne almindelige bestemmelser om den måde, hvorpå progressionen skal gå for sig. At lægge sagen ganske i fængselsdirektørens hånd forudsætter hos denne egenskaber, som sjelden findes. Det mål af frihed og fordele, som indrømmes den enkelte fange, får let udseende af en tilfældighed, der vækker misnøje hos de øvrige fanger, medens de, hvor loven fastsætter progressionen, mere føler sig under dens umiddelbare regime og føler sig sikrere på en retfærdig og ligelig behandling,—noget, der er af den allerstørste betydning for disciplinen. Denne mening, at

¹⁾ Efter fängvårdsstyrelsens berättelse for 1884 var antallet af tilkomne strafarbejdsfanger i 1883 og 1884 respektive 1584 og 1654. Af disse var respektive 1266 og 1334 dømte på en tid *under* 2 år, respektive 303 og 306 *over* 2 år og respektive 15 og 14 på livstid. De statistiske tabeller viser ikke, hvormange af de nævnte 303 og 306 er dømte på en tid af over 5 år, men en undersøgelse af de forbrydelser, hvorfor strafarbejde er idømt, sammenholdt med lovens straffesatser giver anledning til at formode, at det kun er tilfældet med ca. $\frac{1}{3}$.

det ikke er heldigt ganske at savne almindelige bestemmelser, bestyrkes ved den måde, hvorpå sagen tages i de svenske fængsler. Det viser sig her, at når loven ikke tvinger fængslets foresatte til at beskæftige sig med hver enkelt fanges forhold, så bliver der lidet eller intet af med progressionen. De svenske fængselsdirektører, med hvem vi har haft anledning til at tale, indrømmede også, at der ikke var nogen egentlig progression i deres fængsler.

Hvad straffangernes behandling iøvrigt angår, foreskriver forordningen 1857, at de ej må forskafe sig eller modtage underhold, beklædning eller andet udover, hvad fængslet yder. Uden vedkommendes tilladelse må de ej modtage eller afsende brev eller bud fra eller til nogen anden person indenfor eller udenfor fængslet eller modtage besøg af andre end vogterne, den ved fængslet ansatte læge eller præst samt de personer, som bestyrer fængslet eller på embedsvegne har med dets affærer at gøre.

Videre er fangerne pligtige til at udføre det *arbejde*¹⁾, som pålægges dem. Af arbejdets udbytte tilstås fangen et vist beløb; der fastsættes et vist normaldagsarbejde, og for det arbejde, fangen om ugen udfører over 6 normaldagsarbejder, erholder han en vis godtgørelse; i de tilfælde, hvor et sådant normaldagsarbejde ikke lader sig opstille, bestemmes fangernes arbejdsfortjeneste efter et skøn. Det er fængslets lokale myndigheder, som bestemmer arbejdsfortjenestens størrelse, der afhænger af arbejdets kvalitet og kvantitet og ikke må overstige ca. 30 øre pr. dag²⁾.

¹⁾ Arbejdet drives væsentlig på den måde, at arbejdskraften udlejes til private arbejdsherrer (undtagen på Nya Varfvet). Man søger imidlertid såmeget som muligt at komme bort herfra på grund af de ulemper, som er forbundne med dette system.

²⁾ Fangernes arbejdsfortjeneste synes i Sverige at gå for højt op. En kvindefange på Norrmalm kunde således tjene op mod 2 kr. om ugen, og når nu en sådan får fri kost og logi og klæder og desuden kan lægge sig op ca. 100 kr. om året, er hun uforholdsmæssigt heldig stillet i sammenligning med en fri tjenestepige, der som oftest må arbejde både flere timer i døgnet og endnu hårdere og og ikke på langt nær kan tjene såmeget. Herved

Af samme har fangen ret til at disponere over $\frac{2}{3}$ parter til forbedring af sin kost o. lign. eller til understøttelse af sin familie, medens det øvrige oplægges for ham til hans løsladelse.

Fangerne erholder i fængslerne *undervisning*, men hermed er man lidt forsigtig i Sverige. Lærernes antal er gennemgående mindre end i Danmark og Tyskland, navnlig for ældre fanger. Undervisningen indskrænker sig til religion og de almindelige skolefag, hvilket dog ikke er til hinder for, at en fange, som ønsker det og har de nødvendige betingelser, gives en videregående undervisning. Der ligger naturligvis ikke under nogen miskendelse af undervisningens store betydning, men man tror at have erfaring for, at interessen lettere holdes vedlige, når man giver noget mindre.

Indenfor lovens ramme er der naturligvis givet fængselsdirektørerne en vis frihed med hensyn til de enkelte fangers behandling. Meningen med den ovenfor omhandlede klassifikation er jo også at give et fingerpeg i denne retning. På Nya Varfvet består således arbejdet nogen tid før fangernes løsladelse i forfærdigelse af de almindeligste agerdyrkningsredskaber, og, da anstalten besidder en større jordvej, også for en del i agerdyrknings- og havearbejde, da det antages, at de fleste ved løsladelsen vil få anvendelse ved jordarbejde. Om aftenen får de gode fanger, som ønsker det, undervisning i konstruktionstegning og andre ting, som kan være til nytte for fremtiden. Den hele fangebehandling på *Nya Varfvet* har en mere *reformatorsk* end strengt straffende karakter; anstaltens befolkning består jo af dem, som af ungdoms letsindighed eller af lejlighedsårsager er blevne forbrydere, og om hvis fuldstændige re-
habilitation man tør nære det bedste håb. Fangerne i *Malmö* og på *Långholmen* er vistnok grove og ihærdige forbrydere,

er naturligvis intet udtalt mod, at fangerne overhovedet erholder en arbejdsfortjeneste, hvis store betydning i disciplinær henseende nu er almindelig erkendt.

men som dog endnu er i den alder, at man kan have håb om, at de kan forbedre sig, og som det gælder om ved streng tugt og disciplin at bøje og afskrække fra at ture videre frem på lastens bane og ved alvorlige forestillinger at bringe dem til at indse det ufornuftige og unyttige i deres tidligere levesæt. *Karlskrona* huser den håbløse og uforbederlige flok af vanetyve og andre forbrydelsens proletarer; det er dem, som man må passe godt på, fordi det at slippe dem løs er at slippe dem løs mod samfundet, hvis orden og sikkerhed de ikke kan lade være at forstyrre, og som bør holdes under streng tugt og til hårdt arbejde, mindre til gavn for sig selv end til et advarende eksempel for andre. I *Landskrona* endelig har man de gamle og affældige; man forlanger kun let arbejde af dem og nøjer sig med at holde dem fast uden at sætte dem under nogen streng disciplin. Denne anstalt ligner mere et sygehus end et fængsel; det er en slags hospital for forbrydelsens invalider.

Den foregående fremstilling vil have vist, at man under reformarbejdet er gået frem efter en intelligent og bevidst plan, og at man er nået til en alle penitentiære anstalter omfattende sammenhængende organisation. Man er imidlertid ikke på langt nær færdig, og det bilder man sig heller ikke ind. For det *første* er fængselsvæsenet et felt, hvor man som på alle andre psykologiske felter er henvist til at prøve sig frem; og om der end kan hentes megen vejledning og belærelse fra andre lande, så er der dog så mange ting, som med hensyn til et fængselssystems brugbarhed for det enkelte land kommer i betragtning, — klimatiske og nationale ejendommeligheder, folkets kulturstandpunkt og dermed sammenhængende almindelige sociale og moralske forhold, straffelovens indretning osv., at man gør bedst i at prøve sig frem i sit eget land. Og det land, som da vil have det bedste — således som Sverige ved sine mange opofrelser for fængselsvæsenet klart har lagt for dagen, at det vil — kan da ikke undlade

efterhånden at indføre de forandringer og forbedringer, som erfaringen viser ønskelige. Men *der næst* venter samtlige kvindefængsler og mandfængslerne på en nyordning, der især for de førstes vedkommende er påtrængende nødvendig.

Det tør da være, at man under det videre reformarbejde tildels vil slå ind på lidt andre veje, idet det ikke har manglet paa vægtige stemmer, som finder, at det i de nye centralfængsler herskende fællessystem, tiltrods for fængslernes fortrinlige indretning og de øvrige forholdsregler, som er tagne, dog yder for liden garanti mod den moralske smitte mellem fangerne. Den nys afdøde generaldirektør ALMQVIST, der har været sjælen i omorganisationen, lægger ikke skjul på, at han skulde have ønsket en videregående anvendelse af enrumsfængslingen, og beklager, at den bestående lovgivning har været til hinder herfor. Han siger herom i sit udmærkede værk „La Suède, ses progrès sociaux et ses institutions pénitentiaires“ pag. 85:

„I Sverige har man ikke miskendt statens pligt til at unddrage fangen fra samkvem med forbrydere, som er mere fordærvede end han selv, og fra den sædernes fordærvelse, som deraf er følgen; men af frygt for, at længere cellestraf skulde skade fangens moralske og fysiske sundhed, har man ikke troet at burde anvende enrumsfængslingen for straffetider over 2 år, hvilke på grund af den foreskrevne afkortning svarer til et ophold i celle af $18\frac{3}{4}$ måneder. Den erfaring, som indtil denne dag er erhvervet i andre lande, har imidlertid bevist, at enrumsfængslingen kan udstrækkes til en periode af flere år uden nogen fare for fangens sjælelige tilstand, og det er at forudse, at en tid vil komme, da lovgivernes mening vil forandre sig. I stedet for det gamle filadelfiske system må man indføre en fuldstændig afsondring mellem fangerne, idet man sørger for, at de får tilstrækkelig adgang til moralvækkende meddelelser og samkvem. Da man mangler tilstrækkelig modvægt mod den slette indflydelse, som samkvemmet i fælles-

anstalterne øver, vil lovgivningen uden tvivl finde sig nødt til mere og mere at udstrække anvendelsen af cellestraffen under en mere rationel form. Imidlertid har fængselsbestyrelsen, som har været nødt til at holde sig til den bestående lovgivning, søgt at nærme sig så meget som muligt det ønskede mål.“

Den mere rationelle form af cellestraffen, som ALMQVIST tænker sig, synes at falde sammen med den i Belgien anvendte, det såkaldte *separationssystem*.

At ikke ALMQVIST efter 1878 har skiftet mening, og at ialfald det irske system ikke har nogen udsigt til at blive indført i Sverige, fremgår af følgende citat af hans sidste værk: „Résumé historique de la réforme pénitentiaire en Suède“, udarbejdet i anledning af den internationale fængselskongres i Rom i oktober 1885, pag. 34.

„Allerede i begyndelsen af den periode (o: omkring år 1857) havde rygtet om de fordele, som det progressive irske system ydede, udbredt sig til Sverige. Idet man tilskrev det nævnte system den store formindskelse i antallet af strafarbejdsfanger (convicts), som efter 1854 havde fundet sted i Irland, anbefalede visse personer dette system og ivrede for dets indførelse i Sverige¹⁾. Imidlertid, med al anerkendelse af det theoretisk rigtige og filantropisk tiltalende, som findes i samme, kunde man dog ikke undertrykke sine tvivl om muligheden af at realisere disse prisværdige ideer. Det er smukt at yde fangen i hans bestræbelser for at være opmærksom, lærvillig og lydige et middel til at erhverve en gradvis befordring til betinget frigivelse og på samme tid opmuntre ham til at øve sig i at beherske sig selv; men for retfærdigt at bedømme fan-

¹⁾ Ifølge TAUFFERS: Beiträge zur neuesten Geschichte des Gefängniswesens, 1885 pag. 36 blev regeringen af rigsdagen i 1873 anmodet om at tage under overvejelse, om det progressive system, der viste sig så fordelagtigt i andre lande, ikke også kunde blive indført i Sverige.

gernes opførsel er administrationen afhængig af de lavere fangevogtere, som har opsyn med fangerne og deres måde at være på. Hvorledes kan man i ethvert tilfælde hos disse vogtere vente at finde de nødvendige egenskaber, en ufravendt påpasselighed, god dømmekraft og en usvigelig upartiskhed? Og dog, mangler en eneste af disse egenskaber, må det hele system vakle. Man kan ikke negte, at dette system, i særdeleshed på grund af de tilfældigheder, på hvilke fremadskridningen er baseret, er kompliceret og meget vanskeligt at udføre. Forøvrigt har erfaringen vist, at det løfte, som på forhånd gives fangerne om, at straffetiden skal blive forkortet i forhold til deres opførsel, ikke i ethvert tilfælde har kunnet opfyldes, og at en sådan skuffelse ikke har kunnet undgå at virke skadelig på fangens forbedring.

I betragtning af disse vanskeligheder og af, at formindskelsen af strafarbejdsfangernes antal i Irland viste sig at have sin grund andensteds end i straffesystemet, betænkte fængselsbestyrelsen sig på at støtte forslaget om at indføre systemet i Sverige, så meget mere som de grunde, der havde foranlediget dets indførelse i Irland, ikke var tilstede hos os.

Der viste sig også tegn til, at i Irland den anordnede fuldbyrdelsesmåde af strafarbejde ikke kunde gennemføres.

Istedenfor at importere fra et fremmed land et straffesystem, som der var produktet af gamle og nedarvede sædvaner, har man i Sverige ikke bekymret sig om disse fremmede utopier og lærde teorier, som ofte kun er frugten af, at man forudsætter tilstande, der ikke svarer til virkeligheden. Vi har hos os tillæmpet det første stadium af det irske system (first stage), men ikke resten. Den metode, som er anvendt hos os, er enkel at udføre og let at kontrollere.

Som af det foregående vil erfares, er *betinget løsladelse* ikke indgået som led i den svenske straffuldbyrdelse. Kongen plejer dog med visse mellemrum at gennemgå

listerne over livstidsfanger og at benåde de mindre grove forbrydere, som i de sidste 10 år har opført sig godt, på betingelse af fremtidig retskaffen vandel. Af disse benådninger synes man dog at have haft liden glæde, idet det skal have været nødvendigt at sætte gennemsnitlig 3 af 4 af de således benådede på grund af nye forbrydelser tilbage i strafanstalten¹⁾.

Løsladte straffanger har for den første tid af sin frihed en god hjælp i sine opsparede arbejdspenge, der ofte udgør ikke ganske ubetydelige beløb. ALMQVIST bemærker også, at siden fangerne i lensfængslerne holdes absolut isolerede og således ikke kan blive demoraliserede under straffetiden, er publikum, som skønner betydningen heraf, ikke længere så bange for at tage dem i sin tjeneste efter løsladelsen²⁾

Forøvrigt har der til understøttelse af løsladte fanger dannet sig rundt om i landet foreninger, der arbejder sammen i tilslutning til en centralforening i Stockholm.

Udgifterne bestrides ved kommunale og private bidrag; der ydes også tilskud af det såkaldte „besparingsfond“, en kasse, som $\frac{1}{6}$ af arbejdsudbyttet i lensfængslerne samt den af fangerne i centralfængslerne ved dødsfald efterladte eller ved forseelser forbrudte arbejdsfortjeneste tilfalder³⁾.

Løsladte straffanger har man tidligere, når de ikke kunde påvise nogen udsigt til at ernære sig på redelig måde, ved administrativ forføjning sendt til tvangsarbejdsanstalter, ofte lige fra fængslet. Man har behandlet dem som „*försvarslöse*“, hvorved forstås personer, som er hen-

¹⁾ DESPORTES l. c. p. 60.

²⁾ ALMQVIST: Resumé historique pag. 57—58.

³⁾ Denne kasse, hvis formål ikke alene er at hjælpe løsladte fanger, men idethele at understøtte præventive institutioner, har i dette øjemed udgivet (blandt andet til agerbrugskolonien Hall) ca. kr. 30000 og havde alligevel ved udgangen af 1884 en formue af ca. kr. 340000; dens årlige indtægter er kr. 30 à 50,000.

givne til lediggang, omstrejfen og betleri, og som derfor anses farlige for den borgerlige orden.

Efter ældre bestemmelser var den tid, hvori försvarslöse kunde holdes fast i arbejdsanstalterne ubegrænset, og det kunde således hænde, at personer, som ingen forbrydelser havde begået, men ikke kunde skaffe sig noget erhverv i det fri, forblev i anstalterne hele sit liv. Såmeget urimeligere var dette, som arbejdsanstalter også ofte var strafanstalter, hvor försvarslöse og strafarbejdsfanger gik side om side under samme behandling. Ved en forordning af 1846 blev tiden begrænset til 4 år, i 1853 til 2 år, ligesom det blev nærmere bestemt, hvilke personer skulde kunne underkastes tvangsarbejde.

Da imidlertid de gældende bestemmelser antoges at give politiet en altfor udstrakt myndighed og ikke at yde tilstrækkelig betryggelse for den personlige frihed, er materien nu ordnet ved lov af 12te Juni 1885, der i det væsentlige indeholder følgende¹⁾.

Enhver, som strejfer om fra sted til sted uden at have midler til underhold eller at kunne præstere bevis for, at han søger arbejde, kan behandles som løsdriver; ligeledes enhver, som uden at have midler, undlader at anstrenge sig for at tjene sit brød på en hæderlig måde, men fører et liv, som kan bringe fare for den offentlige sikkerhed og orden eller udbrede immoralitet.

Som løsdriver kan endvidere ifølge en kongelig forordning af samme dag behandles betlere og dem, der lade sine børn under 15 år betle.

Om løsdriveres behandling foreskriver loven, at den, der gribes som sådan, kan arresteres af politiet, som, hvis det efter forhørs optagelse finder grund dertil, kan give ham en skriftlig advarsel. Ordlyden af en sådan advarsel skal uopholdelig indsendes til landshöfdingen, der, i tilfælde af, at han billiger den, meddeler den til alle politi-

¹⁾ ALMQVIST: Resumé historique pag. 69.

myndighederne i riget. Denne meddelelse foregår ved indrykning i Stockholms polititidende.

Enhver, som før udløbet af 2 år efter at have modtaget en sådan advarsel påny gribes i de nævnte forseelser, kan føres for landshöfdingen, der har myndighed til, efter at angældende er givet anledning til at høres og forsvare sig, at dømme ham til tvangsarbejde fra 1 måned indtil 1 år; tiden kan udstrækkes til 3 år på personer, som tidligere har undergået tvangsarbejde eller strafarbejde, samt også ellers, når skærpene omstændigheder er tilstede.

Enhver, som inden udløbet af 2 år efter udstået tvangsarbejde påny gør sig skyldig, kan uden foregående advarsel påny sættes til tvangsarbejde.

Tvangsarbejde kan ikke anvendes på personer under 15 år.

Er nogen misfornøjet med en meddelt advarsel eller idømt tvangsarbejde, kan han appellere, i første tilfælde til landshöfdingen, i andet til justitie-revisionen.

Personer, hvis fortsatte ophold i arbejdsanstalten anses ufornöden, kan af landshöfdingen frigives, før den idømte straffetids udløb.

I de byer, hvor der er særskilt politimester, træder denne i landshöfdingens sted, dog at han ikke har myndighed til at bestemme, at nogen frigives før tiden.

Enhver, som er dømt for løsdriveri på en tid af 6 måneder eller derover, stilles i de 2 år, som følger efter hans løsladelse af anstalten, under politiopsigt. Han må altid kunne godtgøre, at han har et lovligt erhverv, og må ikke uden speciel tilladelse tage ophold udenfor sin hjemstavnskommune. Forser han sig herimod, kan han uden videre atter behandles som løsdriver. Politiopsigten søges imidlertid iværksat således, at den ikke lægger hindringer ivejen for ham, og til den ende kan politiet tilforordne ham en „tilsynsmand“ af distriktets bosiddende borgere, der har at holde øje med ham, og hvis tilsyn da træder istedenfor politiets.

Loven påbyder særskilte anstalter for mænd og kvinder; personer under 21 år, samt de, hvis straffetid ikke overstiger 3 måneder, skal holdes i særskilte afdelinger. Cirkulære 18de september 1885 har nærmere bestemt tvangsarbejdernes fordeling til de forskellige anstalter efter køn, alder, moralitet, arbejdsførhed og straffetidens længde.

Paa Nya Varfvet er i 1884 åbnet en anstalt for unge personer, som kan optage 50. Forøvrigt findes 4 centralarbejdsanstalter, 3 for mænd (Tjurkø, Berghamn og Vaxholm) og 1 for kvinder (Norrholm). I lensfængslerne på Långholmen og i Karlskrona er indrettet særskilte afdelinger for tvangsarbejde. Tvangsarbejde under 3 måneder kan af personer, som ej have været på strafarbejde, udstås i lensfængslerne i enrum med $\frac{1}{3}$ afslag i tiden. Kommunale tvangsarbejdsanstalter, hvor sådanne findes, kan af det offentlige benyttes mod en af kongen fastsat betaling.

Fangerne skal holdes til „lempligt arbete efter olika arbetsförmåga“. Om disciplinen gælder i det hele de samme regler som i strafanstalterne. De unge fanger undergives en opdragende behandling.

H. SMEDAL.
Højesteretsadvokat.